

Aan:
College van Burgemeester & Wethouders
Via: Plaatsvervangend voorzitter B&W

Ons kenmerk: 20-002

Betreft: Landbouwisie Weert - Samen werken aan diversiteit en kwaliteit: Niet meer, maar beter

Datum: 6 mei 2020

Geacht College,

De werkgroep GroenLinks Weert heeft met zeer veel belangstelling kennisgenomen van de Landbouwisie Weert - Samen werken aan diversiteit en kwaliteit: Niet meer, maar beter. Middels deze brief willen wij graag op de landbouwisie reageren.

Op de eerste plaats willen wij het College complimenteren. Als werkgroep GroenLinks Weert waarderen wij het enorm dat de gemeente Weert actief wil sturen op de zo noodzakelijke verduurzaming van de landbouw binnen de mogelijkheden die zij daartoe heeft.

Een aantal passages in de landbouwisie roepen echter wat vragen bij ons op. Hieronder zetten wij deze per sectie uiteen.

- Op pagina 6 staat tussen de quotes uit de diverse gesprekken “De afstand tussen boer - burger en boer – ambtenaar verkleinen: er wordt met elkaar gesproken en we leren elkaars belevingswereld kennen”.

De werkgroep GroenLinks Weert adviseert de gemeente om op structurele basis tijd en energie te blijven steken in het verkleinen van deze afstanden en wil de gemeente hier graag bij helpen.

- Op pagina 8 staat onder 1.6: “De land- en tuinbouw is een sector die zich continu ontwikkelt en aanpast naar aanleiding van veranderende opgaven en vragen vanuit de markt en de maatschappij” en vervolgens wordt onder meer de volgende ontwikkeling in de laatste decennia als relevant beschouwd voor de landbouw: “een toenemende aandacht voor voedsel en gezondheid”.

Tot ons verdriet zien wij dat de land- en tuinbouw zich nauwelijks tot niet aanpast aan de veranderende opgaven en vragen vanuit de markt en de maatschappij, noch op lokaal niveau noch op globaal niveau. Al decennialang produceert de landbouw meer dan nodig is en is het aanbod groter dan vraag. Dit heeft niet alleen als consequentie dat de prijzen te laag zijn voor de boeren maar ook dat er heel veel voedsel wordt verspild, doorgedraaid of al op het veld wordt vernietigd^{1,2}.

De werkgroep GroenLinks Weert is het met de gemeente eens dat er een toenemende aandacht is voor gezondheid. Echter, de werkgroep GroenLinks Weert betwijfelt of er onder de boeren sprake is van een toenemende aandacht voor de kwaliteit van hun producten. Wij constateren slechts een toenemende aandacht voor het uiterlijk en de houdbaarheid ervan; de aandacht voor de voedingswaarde, de smaak en zelfs de veiligheid van hun producten is niet iets waar de gemiddelde boer zich vanuit onze perceptie erg druk over maakt.

- Vervolgens geeft de visie op pagina 8 en 9 aan waar volgens de gemeente de schoen wringt: biologische producten kunnen niet als zodanig verkocht worden, bedrijven willen maar mogen niet verder groeien en het onbegrip tussen consument en agrariër groeit.

1. <https://www.vilt.be/europeaan-verspilt-173-kg-voedsel-per-jaar>
2. <http://www.fao.org/food-loss-and-food-waste/en/>

De werkgroep GroenLinks Weert ziet dit wat genuanceerder. Hoewel de vraag naar biologische producten groter wordt, is deze nog steeds veel te laag vergeleken met het huidige aanbod. De overheid zou ervoor moeten zorgen dat de vraag naar biologische producten toeneemt door betere voorlichting over wat gezonde voeding is en welke prijs daarvoor betaald moet worden.

Onze samenleving zou er enorm bij gebaat zijn als de overheid leiderschap zou tonen. Zij zou de kwaliteit van onze voeding niet langer aan marktwerking moeten overlaten. Immers, grote voedingsproducenten als Nestlé, Procter & Gamble en Unilever renderen alleen maar bij goedkope bulkproducten van boeren. Zij maken hier zoete, zoute en vette 'feelgood' producten van en hebben er geen enkel belang bij dat burgers kwaliteitsproducten rechtstreeks bij de boer gaan kopen. Alleen de overheid kan hierin sturend optreden.

- Op pagina 11 onder 2.2. staan de waarde(n) van Weert beschreven. Wij hebben hierbij een paar kritische kanttekeningen.
 - "Verbinding sociaal en fysiek": wij zouden het prettig vinden als de gemeente in begrijpelijk Nederlands kan uitleggen wat met deze tekst bedoeld wordt. Zoals het er nu staat is het onduidelijk.
 - "Biodiversiteit van het buitengebied" en "Natuurinclusieve bedrijfsvoering": Het scheiden van Biodiversiteit en Natuurinclusief vinden wij verwarrend. Natuurinclusief en Biodiversiteit gaan hand in hand en kunnen op vele manieren ingevuld worden, niet enkel door strokenteelt. Overigens vernemen wij graag van de gemeente hoe zij strokenteelt zou willen bevorderen.

Een andere manier om biodiversiteit en natuurinclusieve bedrijfsvoering te bevorderen is door ervoor te zorgen dat de bestaande landschapsstructuren en perceelindelingen behouden blijven en dat de grootschaligheid waar mogelijk teruggedraaid wordt. Dit kan niet alleen door middel van strokenteelt, maar ook door perceelranden onbeteeld te laten, door nieuwe struwelen aan te planten, en door bermen, slootkanten en schouwpaden beter te beschermen. Dit betekent dat er handhavend opgetreden moet worden als bermen van de gemeente of van het waterschap door agrariërs meegemaaid, meegeploegd of met herbiciden meegespoten worden.

In dit verband wil de werkgroep GroenLinks Weert ook de aandacht van de gemeente vestigen op een vreemde inconsistentie in het PiO Weerterland.

In de Natuurvisie Limburg uit 2016³ staat: 'De komende jaren gaan we voor het bereiken van de provinciale doelen en opgaven op het gebied van natuur sterk inzetten op een gebiedsgerichte aanpak conform Platteland in Ontwikkeling (PiO)'. De gemeenten Weert en Nederweert, Waterschap Limburg, Natuurmonumenten, provincie Limburg en de LLTB zijn hierop gaan samenwerken binnen het PiO Weerterland. Samen willen deze partijen de natuurdoelen en -opgaven realiseren in het buitengebied van Weert en Nederweert. Natuurontwikkeling, beekherstel, versterking van het landschap, perspectief voor boeren en maatregelen tegen wateroverlast en droogte staan in het PiO Weerterland centraal.⁴

Echter, in programmalijn A2 van het PiO Weerterland⁵ staat ineens dat de landbouwstructuur verbeterd wordt onder meer door een administratieve hervorkaveling in Nederweert. Indien de gemeenten dit zouden toestaan zal dit automatisch leiden tot vermindering van biodiversiteit en natuurinclusiviteit. Immers, boeren zullen percelen gaan samentrekken waardoor perceelscheidingen, die per definitie bijdragen aan biodiversiteit, verdwijnen. In plaats daarvan zou de gemeente moeten focussen op Programmalijn D2⁶ uit het PiO Weerterland: het terugbrengen van stekelstruwelen in het boerenland. Deze programmalijn leidt wel tot meer biodiversiteit.

3. https://www.limburg.nl/publish/pages/203/natuurvisie_limburg_2016.pdf

4. https://www.nederweert.nl/bestuur-organisatie/agendas-raad-themaraad-presidium-en-overige-bijeenkomsten_45200/agenda/themaraad_19861/plan-van-aanpak-pio-weerterland-definitiefpdf_2294744.pdf

5. <https://gemeenteraad.weert.nl/Vergaderingen/College-van-B-W/2018/20-november/10:00/181120-07-Bijlage-bij-B-W-besluit-DJ-621267-2-Uitvoeringsprogramma-Platteland-in-Ontwikkeling.pdf>

Tot slot zou de werkgroep GroenLinks Weert graag zien dat de gemeente deelname aan agrarisch natuurbeheer via Agrarisch Collectief Natuurrijk Limburg actief onder de aandacht van de boeren zou brengen. Dit collectief biedt boeren de mogelijkheid om een deel van hun inkomen uit natuur- en landschapsbeheer te halen.

- Economische innovatie: De werkgroep GroenLinks Weert denkt niet dat er in de regio Weert sprake is van een groeiende behoefte aan duurzaam regionaal geproduceerd voedsel. Volgens ons is voor de meeste burgers prijs en uiterlijk van het product belangrijker zoals eerder aangegeven. Het is belangrijk om nu eindelijk met elkaar te onderkennen dat er gewoon minder geproduceerd moet worden en dat er meer aandacht moet komen voor de kwaliteit van ons voedsel. De overheid zal dit bewustzijn moeten creëren zodat er uiteindelijk een eerlijke prijs voor een goed lokaal product betaald gaat worden. Alleen dan zullen boeren in de regio Weert kleinschaliger en met meer zorg voor hun omgeving gaan produceren.
- Op pagina 13 in de sectie Kennis & Innovatie staat: “Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat we waar mogelijk innovaties en proeftuinen die leiden tot vernieuwing willen stimuleren”.

De werkgroep GroenLinks Weert adviseert de gemeente dringend om deze doodlopende weg niet langer te bewandelen. Alle tijd en geld die er tot nu toe in innovaties, proeftuinen, emissiearme stalsystemen, mestverwerking e.d. zijn gestoken hebben niet tot het gewenste resultaat geleid.

Een pijnlijk voorbeeld hiervan is het initiatief ‘Zo Ziet Limburg Dieren’ uit 2012-2013⁷. Hierin werd de ambitie uitgesproken dat elke Limburgse veehouderij in 2025 een ‘lust voor de omgeving’ zou moeten zijn in plaats van een last. Het is wrang om te moeten constateren waar deze aanpak met de huidige stikstofcrisis toe heeft geleid. Slechts een handjevol initiatiefnemers, adviesbureaus en consultants spint garen bij dit soort “innovaties” en de resultaten zijn ronduit bedroevend. Het is nu tijd dat de overheid de rug recht gaat houden en consequent en eendrachtig aanstuurt op een kleinere agrarische sector met een hoogwaardig product dat afgezet kan worden tegen een eerlijke prijs.

Natuurlijk zijn er ook succesvolle voorbeelden van verduurzaming zoals boerderijwinkels, zorgboerderijen, boeren met vergaderruimtes, boerderijcampings, boeren met exclusieve agrarische producten en boeren die momenteel al deelnemen aan agrarisch natuurbeheer. Deze agrariërs laten zien wat creatief ondernemerschap is. Zij zijn intrinsieke gemotiveerd. Zij hebben geen proeftuinen of innovatiesubsidies nodig.

De werkgroep GroenLinks Weert is er trots op dat de gemeente Weert ervoor kiest om voorop te lopen in de ontwikkeling naar duurzame productiemethoden en verbreding van 'agrarische' activiteiten, waardoor de diversiteit en kwaliteit van het buitengebied verder versterkt wordt. De werkgroep GroenLinks Weert is ervan overtuigd dat de lijntjes in de gemeenten Weert en Nederweert tussen de betrokken partijen kort zijn en dat juist hier alle mogelijkheden voorhanden zijn om deze voortrekkersrol te concretiseren. Vooral nu gebleken is dat ook de Rabobank⁷ meedenkt over hoe we samen tot een significante verandering van het systeem kunnen komen.

Omdat de werkgroep GroenLinks Weert al enige tijd met ideeën rondloopt over hoe we alle betrokkenen bij elkaar kunnen brengen, zouden wij hierover heel graag het gesprek aangaan met de gemeente.

Met vriendelijke groet,

Namens de Werkgroep GroenLinks Weert:

Martijn Baetsen, Ibrahim Doslu, Janna Wielders, Yasmine Memdouhi, Mae Hinzen, Femke Jacobs, Jeroen Berben, Marieke Manders

6. <https://www.wur.nl/nl/artikel/Zo-ziet-Limburg-dieren-Intensieve-veehouders-creeren-meerwaarde.htm>

7. <https://www.nporadio1.nl/vroege-vogels/onderwerpen/536627-voedsel-van-ver-weg>